

צבאה של סוריה

הננו לפרסם בזה קטעים מסדרת-מאמרים שהופיעה השנה בעתון הסורי "אנ-נדאל" בשאלות עתידו של כוח צבאי סורי עצמאי. מאמרים אלה, שלפי דברי העתון נכתבו בידי "מומחה צבאי מעולה", שרבה בקיאותו בפרשת החיל הסורי, ודאי שאינם גותנים עדיין תמונה מקיפה על המתרחש בגייסות הקיימים (כשירות צרפתי) מבני הלבנט מבחינת הרכבם ותכונותיהם; וכן אינם ממצים את כל הבעיות של טיפוח כוח צבאי עצמאי בין שיוקם מחדש מן המסד ועד הטפחות, ובין שיטופח, כפי שנוטה להמליץ בעל המאמרים, על יסוד הגרעין הקיים של יחידות בני-סוריה, שתועברנה בהדרגה לרשות השלטון המקומי. אולם מעלה גדולה למאמרים אלה: ארפיינים הם להלכי-הרוחות ולדמוסי-המושגים שבקרב הציבור הסורי. אכן, כמה מהמושגים האלה מעידים על חוסר הבגרות של מחשבה ציבורית. הן בשטח המדיני הכללי והן הצבאי-המקצועי. הקלות שבה "נפתרות" בעיות תקציביות של קיום צבא עצמי, הדקלום על עשרה של המדינה שלאמיתו של הדבר מקורות יניקתה הכלכלית טרם פותחו, אי-התחשבות בבריאות העם ובהשכלת העם בתור בסיס הכרחי לכל כוח צבאי רציני, התעלמות מן הקשר שבין הרמה הסכנית של הארץ לרמה צבאית ראויה בזמננו — כל אלה הנם אוטיניזם, ועל כן חובה להכירם. אמנם אין זו התמונה כולה, והבא להסיק מסקנות יצטרך בודאי להביא בחשבון גם יסודות אחרים בחייה של סוריה, שגישתנו אליהם תהיה אולי שקולה יותר (ואפשר — גם זהירה יותר) משל בעל המאמרים; וגם חזיונות וסוגים שונים של עזרה וטיפוח מבחוץ יכולים להשפיע על תמונת האפשרויות שבמצב צבאי זה לכינון צבא סורי ממשי. מכל מקום: עצם קיום המדינה הסורית מבטיח, כי באיזו צורה שהיא יקום במשך השנים הקרובות צבאה של סוריה.

"אנ-נדאל" פירושו "המאבק" ("Der Kampf"), ובעבר היה נמנה על חוגים קיצוניים למדי, ואילו נוסח הכתיבה של עכשיו מעיד על תמורה במוג; ובין השאר — גם על גישה אחרת, שלא כדיוק כבשנים הקודמות, לעתיד היחסים עם צרפת. — המער.

א.

בזמן האחרון נתפרסמו בעתונות ובציבור פרטים על הצבא הנוכחי, הסכומים שהוא כולע והתפקידים המוטלים על שני הצדדים — הסורי והצרפתי — כדי לתקן את בדק הצבא ולהעבירו (לידי ממשלת סוריה — המערי) בצורה כזאת שיהיה לתפארת לעם הסורי, ושיהא בנוי ומצויד ככל צבא סדיר ומודרני.

[השמטה של הצנוורה הסורית]

לא ולא! אנו רוצים בצבא צעיר וחזק, המוכן לבצע כל מאמץ מלחמתי; בצבא אשר יחזק את שאיפות ארצנו ועצמאותה ויאדיר את ההגנה מול כל התקפה מן החוץ. צבא אשר כזה חובה עליו להרגיש את עצם האחריות המוטלת על שכמו, ולשאתה ביושר לכב ובכבוד, בהכירו, כי ארץ זו היא ארץ מולדתו, והוא פארה וסמל חסארתה. עתה נתכוונן בצבא הזה, אשר צרפת עומדת לתת לנו כסמל לעצמאותנו וכגמול למלחמתנו הקדושה. מחקרנו זה יתאר לנו סינה בלתי ידועה אשר עט-סופרים טרם נגע בה, והיא טעונה בחינה מדוקדקת. עד כה לא שמענו ולא קראנו כל דין וחשבון מטעם מיניסטריון ההגנה הסורי בפרק זמן זה, על מצבו ותנאי העברתו.

הצבא הורכב מחיילים שהתקשרו עם השלטון הצבאי הצרפתי בחוזים לשנתיים עד

לשלוש שנים, לשם שירות צבאי גרידא, בתוך גבולות סוריה. הממשלה קיבלה עליה לשאת בהוצאות הלבשתם, וכלכלתם, ולשלם משכורת חדשית בשעור 25 לירות סוריות*; כן נקבע בחוזה, כי החיילים והקצינים יצאו לפנסיה אחרי 15 שנה, והאוצר הסורי ישלם את הפנסיה מקופת «האינטרסים המשותפים»**. משכורת החייל בפנסיה נקבעה ל-7 עד 10 לייס.

תקופות רבות כבר עברו על הצבא הזה. החשובה בהן היא התקופה הראשונה בין השנים 1920-1932, בה הכניסה ממשלת המנדט הצרפתית אל ארצנו את שיטת ההתנדבות לצבא השכיר; בסוף 1923 הונח היסוד ל«חילות המזרח המיוחדים»*** וניתנה הרשות להצטרף אליהם לכל הרוצה בכך, מבלי להחשב בהתנהגותו או ברמתו התרבותית. אז אירעו המרידות וההתקוממויות הפנימיות הבלתי פוסקות בחלקים שונים של הארץ; תחילה נתקבלו מתנדבים רק לחיל-הרגלים, אחרי כן גם לחיל-הפרשים, ולאחלה היתה השפעה רבה על כוחו ומרצו של הצבא. ולאחר שנוצר בית-הספר הצבאי בדמשק. התחילו השלטונות הצרפתיים מנהלים תעמולה רחבה להגדלת מספר התלמידים בבית-הספר ומספר המתגייסים לצבא, ולמעשה הצליחה התעמולה, ומספר התלמידים והמתגייסים עלה להפליא.

התקופה השנייה היתה זו של שנות 1932-1934. הגרעון שבקופת «האינטרסים המשותפים», הטלת מרבית הוצאות הצבא על השלטונות הצרפתיים וכשלון המוימ על החוזה של שנת 1932 הניעו את השלטונות הצרפתיים, ובראשם את הגנרל הונציגר, בשנת 34-1933, לצמצם את מספר הפלוגות עד למינימום, ולבצע פעולת סיהור, שבעקבותיה יצאו למעלה ממיליון (1) קצינים וחיילים משירות הצבא. באותו זמן עצמו הנהיגו השלטונות הצרפתיים הקפדה יתרה לגבי תלמידי בית-הספר הצבאי וכמעט שלא איפשרו לאיש מבוגריו לקבל דרגת קצין. בעקב זאת פחת מספר הנכנסים לבית-הספר עד כי ירד למספר של 11 תלמיד (לאחר שהיו בשנה אחת במחוז דמשק בלבד 240), וכל זה בגלל הקשיים אשר נתקלו בהם התלמידים למן שעת הקבלה אל בית-הספר ועד לסימומו. בדומה לזה היו הדרישות הרבות שהוצגו בפני המתנדבים לשירות כחיילים.

ב.

בתקופה השלישית - ספטמבר 1939 - אוגוסט 1941 - נכנסו יחידות חילות-המזרח למלחמה בעורן זקוקות ביותר לציוד חדיש, למפקדים מוכשרים ולמעט טיפול בעידוד רוחם של החיילים. אם כי רבים מן הקצינים הסוריים היו מוכשרים לפקר על הפלוגות, לא שירתו בפועל אלא מעטים, שאפשר למנותם על האצבעות. הללו נחלקו לשנים: אלה שנהנו

* לירה סורית - כ-125 מא"י.

** «האינטרסים המשותפים» - כל העניינים המשותפים לשתי «מדינות הלבנט» (סוריה והלבנון) אשר נוהלו עד לתורף האחרון ע"י צרפת, והם כללו מסילות-ברזל, טלגרף, בולשת וכיו"ב, וכן הענפים החשובים מבחינה משקית ופיננסית - המכס והמיקוח על מונופולין-הטבק ועל הזכויות. מסירתם לידי הממשלות המקומיות צריכה היתה, לפי מחשבת החוגים הפוליטיים של סוריה, להשלים ולבצר את עצמאותן ההנהלתית והכלכלית. - המער.

*** «Troupes Speciales de Levant», יחידות של צבא-עזר סורי-לבנוני אשר הוקם ע"י הצרפתים, וקציניו בדרגות הגבוהות - צרפתים. על ראשיתן ראה «מערכות» חוב' ו' עמ' 46. «החייל הסורי והארמני» מאת קול. קלמן-גרנקור. - המער.

מאמנם של הצרפתים, בגלל בגרותם והצטיינותם בידיעות הצבאיות, ובגלל נאמנותם לעקרונותיהם, וישרם במעשיהם. הללו נהנו מיחס אמון, אולם יחס זה היה מעורב במידות זהירות מסוימת בפני רגשותיהם הלאומיים, ואתה - יחס כבוד ידוע. החלק השני היו אלה שכידיהם היה הפיקוד על פלוגות..... (השמטת הצנזורה בסוריה). הללו זכו בדרגות ובאותות ההצטיינות הגבוהים ביותר בזכות זה שנשחטנו..... (השמטת הצנזורה הסורית).

הצבא יצא ממשבר הונציגר במספר שאין לזלזל בו, והוא - בין 8.000 ל-10.000 חייל, והם ששימשו נושא לדיון במוימ על החוזה הסורי משנת 1936.

עם פרוץ המלחמה הנוכחית, בראות הגנרל ויגאן כי הכרח חיוני הוא להקים צבא רב שיגן על סוריה וחופיה ויבצע את ההתקפה על הבלקנים, שהיתה במחשבה באותו זמן - פתח לרווחה את הדרך להתנדבות והכניס לצבא אלמנטים רבים, שהוסיפו על מספרו והגדילו את הוצאותיו. אז נעל בית-הספר הצבאי את שעריו, ואת יחידות הצבא הסורי הציף גחשול של תעמולות מנוגדות, נוסף על הירידה הרוחנית שחלה בהן בעטיו של מחסור כספי. כדי להבין את מצבו של החייל או הקצין מספיק לציין, כי במקרה מות היתה משפחתו מקבלת פצויים בשיעור 15-30 לירות סוריות. עובדה זו גרמה לדכאון רב. ועל כל אלה גם התעמולה, שנשתרשה ביחידות, הוסיפה שמן על המדורה. כל הגורמים הללו השפיעו את השפעתם במאורעות יוני 1941. עם זאת יצאו הפלוגות הללו בכבוד, למרות שהיו מוקפות תעמולה כוזבת.

התקופה הרביעית היתה התקופה שבין 1941-1943: באו הצרפתים החפשיים ועמלו בתקיפות כנה לשיפור המצב הנפשי בקרב הפלוגות הללו: פתחו את בית-הספר הצבאי וסידרו בו משטר חדש ותכנית מיוחדת, שהיא באמת גבוהה ברמת הידיעות שלה מוז שהיתה בשנות 9-8-1937. ובזמן הזה נפתחו לרווחה שערי ההתנדבות ליחידות הצרפתים החפשיים וליחידות הסוריות, עד שהגיע מספר חיילי הצבא לגבול שאין לזלזל בו, ולא שמענו עליו מלבד שהוא גדול הרבה מן הצבא הנזכר בחוזה 1936 (ראה לעיל). הצרפתים החפשיים עסקו הרבה בענין זה ושילמו תשלומים מתקציבם המיוחד, אבל כל זה רק לשם הגנה על האינטרסים שלהם ולשם שמירה על המסורת הצרפתית ועל מעמדה של צרפת במזרח. לא נכחיש שסוריה זקוקה כיום לצבא, שלא יהיה קטן מן הגדוד הנזכר בחוזה הסורי-צרפתי משנת 1936, (דהיינו - המספר שצוין באותו חוזה, בין 10.000 ו-12.000 חייל וקצין). ואילו הבאנו בחשבון את מצבה הנוכחי של סוריה ואת מספר החיילים שהוסיפה לבעלי הברית, בין בצבא הבריטי* ובין בצבא הצרפתי, היינו יודעים, כי אין אמת בדעה המקובלת בחוגים מסוימים, כאילו הסורי חסר יכולת לבצע איזה מאמץ מלחמתי שהוא, ונהסוך הוא: הוא מסוגל לשאת נשק ולבצע כל עבודה מקצועית ובכל זמן שיהיה צורך בכך.

ג.

אם תסכים ממשלת סוריה לקבל את הצבא על יסוד חוזה 1936 - וזוהי כיום, לדעתנו, הדרך הטובה ביותר - יתגלה, כי רבים הם אלה, שהממשלה תיאלץ לשחררם, כפי * הכוונה כאן, וראוי לגדוד-הפרשים הדרוזי שגויס ע"י הצבא הבריטי, וכן להחגיגותם של בני סוריה לחוג יחידות אחרות, ללא גושפנקה סורית, שהוקמו בצבא הבריטי בארץ אחרת. - המער.

שאמרנו, או לצרפם ליחידות הצרפתים החפשים, או לשנות את המבנה של כמה יחידות, בצורה שתתאים לשאיפותיה של הארץ, ולתפקידים המוטלים על שכמו של הצבא הזה. בגלל הסיבות היסודיות הללו הננו סבורים, כי מחובת הממשלה הסורית לדרוש מאת השלטונות הצרפתיים, כי בטרם יעבירו את הצבא לידיה - יבצעו את כל פעולות השחרור או השינויים האחרים במבנה היחידות, כפי שעשה הגנרל הונציגר בשנים 1932-1934, וכן ב-1936 - ולא שממשלת סוריה הצטרך לבצע בעצמה פעולות אלו. כשאנו מסיימים את הדיון בנקודה הזאת אנו מגיעים לכלל דעה, כי או יהיה הכרח להרכיב משלחת צבאית מיוחדת מעורבת, שתארגן את הצבא הסורי הנוכחי, תכין אותו, תציידו ותתקינו בצורה המתאימה לאינטרסים של הארץ ולשאיפות האומה.

ואם אנו מבקשים להרכיב ועדה שכזאת - הרי אין בזה משום דבר נדיר, לגבי סדרים צבאיים וכן לגבי תקופות של תמורות פוליטיות. שדהרי אנו זוכרים, כי פולין, יון וברזיליה - שהנן מדינות קטנות - ביקשו מצרפת לשגר משלחות, שתארגנה בהן צבא. הגנרל גברלן - ליון, והגנרל הונציגר - לברזיל. כסוריים, היינו עדים לכשרונם של כמה מגדולי הקצינים הצרפתים בענין זה. (השמטת הצנזורה). משלחת המורכבת מ - - - (השמטה) הידועים כבעלי יכולת, יכולה מעתה לכצע את המלאכה על הצד הטוב ביותר.

אופיה ותפקידיה של המשלחת הזאת יהיו: א) יוטל עליה לארגן את הצבא, להכינו ולעצבו בצורה, שתבטיח לסוריה צבא חזק ברוחו, בארגונו ובפיקודו; ב) מועד פעולתה של הועדה יהיה חמש שנים או יותר מזה - אבל לא פחות. בו בזמן חשמש המשלחת גם כגוף מקשר בין ראשי השלטונות הסוריים, הצרפתיים והבריטיים. מטבע הדברים, עליה להיות בלתי תלויה, או - מה שרצוי יותר - לשתף פעולה עם מיניסטרוני ההגנה. מיניסטרוני

* כאן, בדברו על הצורך בשחרורים ופיטורים, מתכוון כנראה הכותב למיעוטים השונים המיוצגים בארץ בלתי-פרופורציונלי (ולדעתו - במידה בלתי-רצויה), בהרכבן של היחידות הסוריות הקיימות. כין מיעוטים אלה בולטים ביחוד הצ'רקים (בעיקר - בתוך חיל-הפרשים). אמנם כזה הוא - בראש וראשונה בתוך הקצינות והאדמיניסטרציה - גם חלקם של הנוצרים. וכן ישנו מעמד מיוחד במקצוע הצבאי לדרוזים (ובמידת-מה - גם לעלוואים). בדברו על שינוי מבנה היחידות ודאי שכוונתו בראש וראשונה לגונדות-הפרשים הצ'רקים, אשר מילאו תפקיד כה בולט ב-1941. כבכל ענין אחר כך גם בעניני הצבא רוצים מדינאי דמשק וחלב בריכוז מכסימלי ובמיזוג כלל-סורי מחוץ ריבונות מושלמת-סונית. - המער.

** הטלת התפקיד של "שחרורים" ו"שינוי מבנה" על הצרפתים מובא כאן מתוך הרצון הנמרץ למנוע מן הממשלה הסורית את החרפת היחסים ואת מבחן הכוחות שהיתה מסתכנת בהם לו היה נופל בחלקה היא לבצע את סילוק המיעוטים מעמדות רבות בצבא - וביניהם גם מיעוטים חקיים ונועזים, ואף בעלי קשרים בחוץ. היות וחוגים רבים בסוריה מפקמים ביכולתם הם להשליט את הריכוז וה"כלל-סוריות" על מעוטים כגון אלה - תובעים הם מאת הצרפתים כי הללו יעשו את המלאכה למפרע וימסרו את הענינים לממשלת סוריה לאחר שבירת כל המגמות המתנגדות לכך, בחינת "זכו-מלאכתם נעשית בידי אחרים". - המער.

*** כאן, כנראה, נכשל הכותב באי-דיוקים, והחליף את היוצרות. כך, הגנרל גמלן ("גברלן" - ודאי טעות-דפוס, במקום "גמלן") הוא שהיה ראש המשלחת הצבאית לברזיליה בשנים שלאחר מלחמת העולם הראשונה - ועוד טעויות בתיאורים האחרים הרצופים לזה. - המער.

זו חייב להכשיר את המנגנון שלו ופקידיו בצורה הנאותה למעמדו של העם הסורי. אנו רואים הכרח בכך, שממשלת סוריה תבקש או מאת המנהיג עבד-אללה בק עטפה - והוא כיום האיש בצבא הסורי - - - (השמטה); והמפקד, אשר הגנרל הונציגר הושיט לו את ידו בכרכה והתפעל מרוחב ידיעותיו ויכולתו במקצועות התורה הצבאית, האדמיניסטרציה והפיקוד - כי תבקש ממנו לקבל עליו את התפקיד הראוי לו * ולבצע את תכנית השיפור שערך, ובזאת נוכל להתבשר מהיום, כי התכנית להקמת צבא סורי תצליח, וכי הוא יגיע לדרגה העליונה. ומן ההכרח להפקיד בידי חטיבות סוריות טהורות, סוריות בשאיפותיהם, רגשותיהן ותכונותיהן, את דבר ההגנה על סוריה, ולהפריד מיד בין היחידות הלבנוניות והסוריות, בטרם יועבר הצבא לידי הממשלה (הסורית), ולמנות מספר מספיק של קצינים סוריים, שיתמחו בהנהלה מקצועית. על העם הסורי האציל לזכור, כי אחינו הקצינים הלבנוניים נהנו מההתמחות יותר מאחרים **, וכי הצרפתיים געזרו בהם בפעולותיהם. הפגם שנמצא בסוריים, והסיבה להתחמקותם של הצרפתים מלשתף גם אותם היה - חששם בפני רגשותיהם הלאומיים. אל נשכח, כי בית-הספר הצבאי הוציא לנו מדי שנה בשנה קצינים, שרובם לבנוניים. בשנתו האחרונה היה מספר בוגריו - עשרים לבנוניים ושני סוריים. על כן יש לדאוג לכך, שיהיו לנו קצינים משלנו ובית-ספר צבאי משלנו, אשר ממנו יצאו אנשי צבא חדשים שישתפו פעולה עם חבריהם הוותיקים למקצוע בארגון הצבא. שדה ההתמחות הנו נרחב: הפעולות הכרוכות בהנהגת-החיילות, מכוניות, רכבי-הקרב, ביצורים, תיל-התותחנים, אספקה, אוצר הכספים, יחידות ממוכנות, חטיבות הובלה, שירות-הקשר והטלגרף וכו'. לכל אלה או לרובם זקוק הצבא הנוכחי, באם נשווהו אל צבא הארצות השכנות. משנמצא פתרון לבעיות אלו נוכל להמציא את הכספים הדרושים להעברת הצבא ולאספקת ציודו, נשקו, תחמשתו, בניגו, וכיו"ב.

בעית הכספים הנה, למעשה, קלה: סוריה עשירה בהכנסותיה, ובידה לכסות את ההוצאות: (א) אם ננקוט במדיניות נכונה ועקבית, שתבטיח לאוצר הסורי הכללי שיקבל את הכנסותיו בשלמות ***, ולא כפי רצונם של חוגי פקידים ואינטרסנטים מסוימים; (ב) אם תשופרנה הדרכים לאיסוף הכספים ****; (ג) אם ישופר המנגנון הממשלתי, יאורגן חבר העובדים בצורה אחרת, ויטוהר מהמוני הפקידים המיותרים, ואם לכל פעולה ינתנו הפקידים הראויים והדרושים לה. הלואי וביצעה ממשלת סוריה פעולת-טיהור יסודית בצדק וביושר; (ד) מתלקת האספקה הגה מוסד ממשלתי ולא מסחרי. הכנסותיה יכולות להבטיח לצבא עשרה

* מתעוררת השאלה, האם לא שאיפותיו של מפקד זה הן אחד המניעים שגרמו לכתיבת סידרת-המאמרים כולה? - המער.

** מצב זה ביחסים שבין סורים ללבנונים בשירותי הצבא והבטחון (וכן בשירותי-המדינה בדרך כלל) מקביל לזה שבין מושלמים לנוצרים גם בתוך ישובי-ערבים אחרים במזרח התיכון. - המער.

*** הגורמים העיקריים העלולים למנוע מן האוצר המרכזי שלא יתרכזו בו כל ההכנסות המגיעות לו הם - ההנהלות המחוזיות על צרכיהן הציבוריים והאחרים; קבוצות כלכליות חקיפות (כגון בעלי-אחוות היורעים להתחמק מסילוק המסים החקלאיים); בעלי זכויות וכו'. - המער.

**** גביית המסים בסוריה לקויה מאד, והרע מתחיל כבר בדרגת הערכה; הדוגמה הבולטת ביותר לכך - גורלם של מסי התוצרת התקלאית, ובעיקר - בשטחי האחוות הגדולות (כגון בג'זירה מעבר לפרת). - המער.

מיליון לירות לשנה(?) ; ה) אם יוקדשו רווחיהם הגדולים של רשיונות האכספורט והאימפורט לצבא ; ו) אם יוטל מס כללי על משקאות חריפים, בתי שעשועים, טבק, חמרי דלק ודברי דפוס ; ז) אם יוטל מס בשיעור עשר לירות סוריות על כל טון תבואה שיימסר למחלקת האספקה **. מס זה יכניס בשנה לפחות חמשה מיליון לירות סוריות, מלבד חלקה של ממשלת סוריה במוסד זה ; ח) אם יונהג כופר במקרה של גיוס-חובה *** ; ט) אם יוקדשו למטרה זו רווחיה של ממשלת סוריה או של קופת «האינטרסים המשותפים» **** ; י) אם תנוצלה הקונצסיות על אוצרותיה הטבעיים של הארץ, וביחוד – הנפט. אנו יודעים, כי קיים הסכם בין ממשלת סוריה ובין חברות הנפט, וביחוד חברת «א. ס. ח.» (חברת הנפט העיראקית) המבטיח לממשלה סכומים לא קטנים.

אנו מאמינים, כי צעדים אלה, אם יבוצעו בנאמנות ובצורה הנאותה לטובת הצבא שיעבור לידי הממשלה, יכניסו למדינה הסורית למעלה מחמישים מיליון לירות סוריות ***** . וזה מספר שאין לזלזל בו. אין אנו סבורים, כי ממשלת סוריה תשב בחיבוך ידים מבלי להגשים את השאיפה היקרה הזאת, או כי העם הסורי יקמץ בקרבנות ובמילוי חובותיו. אנו מבקשים במסגרת זאת מממשלתנו, שתקבל את הצבא לידיה ותפקח על חידוש ארגונו במספר הדרוש, למען תבוצע העברתו של הצבא הקיים בדרך הטובה ביותר, שתבטח את האינטרסים הלאומיים והאידיאליים של סוריה.

כל זאת – באם הממשלה הסורית רוצה לקבל לידיה את הצבא הנוכחי. אולם אם בצוניה להקים צבא חדש – עליה לקבוע לו משטר כרוגמת איזו מדינה, שמשטר צבאה ומבנהו נראים למתאים ביותר בשביל הצבא העתידי.

ד.

כל איש צבא יודע מה רב ערכה של ההשכלה הצבאית הגבוהה בשביל הרמת הכשרתו של הצבא. עד 1941 היו שתי מעצמות צבאיות שבתיהם הספר הצבאיים שלהן נחשבו כמעט מיוחדים ברמתם בעולם : צרפת וגרמניה. ניתן לאמר, כי ההתקדמות הצבאית במרבית המדינות בעולם קיבלה דחיפה מבתי-הספר הללו. ואף גרמניה עצמה נעזרה הרבה בספריהם ומתקריהם של מפקדי הצבא הצרפתיים.

* מענין כאן צירופם של הפרסומים שבדפוס יחד עם «הוצאות-לכוסוס» (מותרות) שונות, כגון היינות והשעשועים, להיותם נושא למסי-הכנסה גדולים. – המער.

** ההצעה על מס, ניכר למדי, על-המזון היסודי של ההמונים מעוררת הקבלות היסטוריות רחוקות – כגון «מסי התבואה» באנגליה לפני מאה שנה ומעלה – אשר הוערכו (יחד עם מסי-העתונים שבטל בתקופה אחת אתם) כמסים חריאקציוניים והמויקים ביותר. – המער.

*** כלומר, שהמאמר מניח את הויתור למעשה על שיטת שירות-חובה צבאי ושחרורם של כל «בעלי-המאה» (כדוגמת מצרים), – דבר הקובע ממילא רמה ומעמד מסוימים לכות הצבאי, מבחינה חברתית ותרבותית, וכן – כלפי שלטון-המדינה ושכבת-הקצינים. מכל מקום – ויתור כזה אין כינו לבין אוירת «מאמץ לאומי» אמתי – ולא כלום.

**** כידוע, זה שנים שבונים את התכניות לפיתוח המשקי והעלאת רמתה התרבותית של סוריה על חשימוש בהכנסות אלו מן «האינטרסים המשותפים», לכשימסרו בידי הממשלה המקומית. ***** כל תקציבה של סוריה בשנת 1942 היה 22.500.000 ל"ס. – המער.

והנת, יש אומרים, כי «חילות-המזרח המיוחדים» אינם מתאימים לשמש גרעין לצבא הסורי העתיד, אם כי הם אורגנו במיטב המשטר והמסורת הצבאית הצרפתיים. אין זה בגדר סוד, כי רמת ידיעותיהם הצבאיות של קציני חילות-המזרח הנוכחיים עלתה בהרבה על זו של הגרעינים החשובים ביותר שבצבאות הארצות השכנות (1). מספיק לציין, כדי להראות על חשיבותן של היחידות הללו, כי עם כניסתם של הצרפתים-החששים לסוריה היתה בקשתם הראשונה מבני בריתם האנגלים – למסור לידם את היחידות הללו, באשר הם החשיבו את כוחן ומרצן הצבאי.

העם הסורי כולו תובע כיום מאת הממשלה לקבל לידיה את הצבא, או להקים צבא חדש. ראש הממשלה הצהיר, כי הצד הצרפתי אינו מתנגד למסור את הצבא. צירי הפרלמנט התענינו וטיפלו בכעיה זו פעמים מספר. מכל זאת אפשר להסיק, כי אין הארץ יכולה להשאר בלי צבא, ואין עצמאות לארץ, אם אין לה צבא שיגן על עצמאותה.

ומאחר שבעיה זו עומדת לפני פתרון, עלינו לשאול את עצמנו: האם יותר טוב לארץ, שיוקם צבא חדש, או כי הצבא הנוכחי יועבר לפיקוח ממשלתה?

הרעיון בדבר הקמת צבא חדש כמעט שאינו ניתן כיום לביצוע. עלינו לחכות לפחות עשר שנים עד שיווצר גרעין לצבא חדש. ודוגמא קטנה תראה, עד כמה קשה הדבר להרכיב צבא ואף אם יהיה מספרו מועט וציודו דל.

וקח לדוגמא פלוגת צופים בת חמישים איש. אי אפשר, בכל מאמץ שהוא, לציידה ולאמנה בפחות משנה, ועם תום השנה מתברר, כי היא לא השיגה את המטרה, וכי עודנה זקוקה לדברים רבים, בטרם תוכל לצאת למחנה קיץ. כמה זמן ומאמץ צריך איפוא להקמת צבא המוני, המהווה מדינה בתוך-מדינה, ולה משטר, חוקה ואוצר משלה? אין ספק, כי פעולה כגון זו דורשת לפחות עשר שנים, אם ימצאו הכלים לציודו ולאמונו. אנו כיום זקוקים ביותר לצבא, שיבסס את עצמאותנו, ישמור על הסמכויות שנמסרו לידינו וימלא בנאמנות את החובות המוטלות עליו.

אפשר לאשר ללא כל פניה צדדית, כי הצבא הנוכחי מוכן בהחלט לבצע כל פעולה שהיא, ואינו זקוק אלא לכך, שיינתן לו כיוון לאומי אמיתי ומידה ידועה של התמחות וציוד. וזאת ניתן לעשות במשך שנתיים.

הצבא ואנשיו הנם רחוקים ביותר מפוליטיקה ומתעמולה. אולם המצב הנוכחי, וחלוקי-הדעות שנתגלו בקשר לבעית הצבא, המריצוני לכתב מאמר זה, ובו אנו משלימים את מאמרינו הקודמים בשאלת הצבא. לא נעלם מעיני העם הסורי האציל, כי מרבית הקצינים, הסמלים והחיילים «בצבאות המזרח המיוחדים» הנם ערבים, הדוברים שפה אחת, שווים במנהגיהם ודומים באורח חייהם. ואם תנאי הזמן והשאיפות הפרטיות הפרידו ביניהם ורופפו את זיקתם לעם ולשורותיו, הרי הצבא, בתוקף חוקתו היסודית, הנו רחוק ביותר

* «דוגמה» זאת, אשר בולטים בה גם ההפרנה וגם אי-התאמתו של המשל לגמשל, יש בה בכל זאת ענין ידוע, והוא – בשום ההתעסקות הרבה בארגון הצופים ובטיסוחם: כבר באביב 1936 אמר בשיחת פכרי אל ברודי, מי שהיה אז מראשי קבוצת «הגוש הלאומי» שאחזו ברסן השלטון בקהיליה הסורית: «ארגון זה של הצופים והנוער – הוא-הוא הגרעין של הכוח והצבא אשר ישליט רצון אחד בסוריה ויהיה את המסגרת למדינה החדשה». – המע.

מפוליטיקה. אולם עובדה זו אינה צריכה למנוע בעדנו מהזכיר את השירותים שעשו יחידות אלו במפעלים הקונסטרוקטיביים והישוביים בסוריה, כגון סלילת דרכים, השלטת הבטחון הציבורי, ומלחמה במעשי גזל ופשע. והיות ועמודי התווך של הצבא הם הקצינים - כי עליהם מוטל ארגונו - ובאשר המצב הנוכחי מחייב להכניס בו כמה יסודות בעלי כוח חינוכי - נמצא שמספר הקצינים הסוריים בצבא הנוכחי, עד כמה שנראה לנו, קטן מכפי הנדרש. והיה הכרח להחזיר לשירות רבים מן הקצינים - כי הללו מספקים את דרישות תקנון-הצבא, או שיש להם הדרגה הנדרשת והנם בוגרי בתי ספר צבאיים עותומניים - למען יוכלו, בקלות ובזמן קצר, להתאמן ולהגיע לדרגתם של חבריהם, קציני הצבא הנוכחי. ומהגם שיש להם נסיון רב מימי המלחמה הקודמת. בדיוק כך עשו גם אומות אחרות, בגשתן להרחיב את צבאן. גם הן קראו לפעולה את מרבית הקצינים ששירתו בימי המלחמה הקודמת, ושמשבע הדברים סיגלו לעצמם, יותר מאחרים, את הרוח הצבאית.

כשהחליטה ממשלת צרפת ב-1921 ליסד את «חילות-המזרח המיוחדים», - או, ביתר דיוק לפי כינויים אז, את «החטיבה הסורית» (לגיון סורייני), ומטבע הדברים חיפשה, קודם כל, קצינים לצבא, - נתקלה בכעיה קשה: הקצינים הסוריים קיבלו את הכשרתם בבתי-הספר הצבאיים התורכיים, שבהם הורו לפי יסודות הארגון והאימון הגרמניים והשתלמו בנשק גרמני, ולא צרפתי. אז הקימו השלטונות את בית-הספר הצבאי בדמשק, וקיבלו אליו קבוצת קצינים סוריים, שסיימו בתי-ספר תורכיים ושירתו בצבא התורכי והערבי בימי מלחמת-העולם. כשסיימו הללו קורס של ששה חדשים בבית-הספר הצבאי הסורי, היו מוכשרים וראויים לעלות בדרגה, באשר הם התמחו בשיטה הצבאית התורכית והצרפתית כאחת, והכירו את התפקיד גם להלכה - מן הלימוד בבתי-הספר, וגם-למעשה - מהשתתפותם בשדות-הקרב. אולם לרוע מזלם קיבלו אז בוגרי בית-הספר רק דרגת סגן-קצין, ועובדה זו מנעה את חבריהם למקצוע, הקצינים שיצאו לפנסיה - מהכנס לבית הספר הנ"ל.

אולם גם אלה שגמרו, שהיו מראשי חילות-המזרח וזכו להערכה רבה מצד הקצינים הצרפתיים, נתסורו ברובם. האפשרויות המוגבלות לעלות בדרגה המריצו את מרביתם לבקש העברה לפנסיה בעוד הצבא זקוק להם.

בית-הספר הצבאי הכין לנו ימבחר לארע של קצינים, ורובם הגדול מהווים שכבה הראויה להיות תפארתו של הצבא הסורי העתיד. היה זמן, שבית-הספר הצבאי נזקק לתשומת לב מיוחדת, כדי להכשיר לנו קצינים מומחים. הדבר היה לאחר המשבר בימי הגנרל הונציגר, כאשר אנשים כשרוניים נמנעו מהכנס לבית-ספר זה, בחששם לבזבו את כשרונותיהם על מעמד של «סגן-קצין». הסיבה לתמורה שחלה בבית-הספר הצבאי היחה - ההכרח להקים קדר של קצינים סוריים, שיכנסו מהר לתפקיד וימלאו את מקומם של הנעדרים שנמלכו במרד הסורי.

יש להודות, כי רמתו של בית-הספר הצבאי עלתה בהרבה בשנים 1930-1935, כשנמסרה הנהלתו לידי הקולונל גיראן ראש המשלחת הצבאית הצרפתית לארגון הצבא היוני, ומורה לתורת האופרציות הצבאיות בבית-הספר הגבוה לקציני-המטה בצרפת. קולונל זה הכניס לתכנית בית-הספר שעורים חדשים, ושקד על הכשרת התלמידים. אולם לבסוף נאלץ לנסוע לאלג'יר. סבורים כי הוא עשה זאת רק כמחאה על כך, שבוגרי בית-

הספר הורדו לדרגת סגן-קצין. כללו של דבר: כשתקבל הממשלה את הפיקוח על הצבא לידיה, יהיה עליה להקדיש את תשומת-לבה לשיפור בית-הספר הצבאי, ע"י מינוי מורים מוכשרים. כן יהיה מן הראוי להתייחס בהסתייגות מסוימת לכשרונם של קצינים ידועים המשרתים בצבא זה, שבאו מחוץ לסוריה* וקיבלו את נתינותה בדרך קלה ביותר, — כי מאחר שבעבר היה הצבא נזקק להם ביותר, לא שמו לב אל מידת כשרונותיהם. בסיום דברי אני מציע למנות מעתה ועדה צבאית, המורכבת מקצינים סוריים בצבא הנוכחי, שתחבר דו"ח כללי על מצבו התמרי והרוחני של הצבא.

אל גלילי

מערכת נורמנדיה**

במסע שחרור אירופה בקיץ ובסתיו 1944, בלטה חטיבה אחת של פעולת-קרב בליכודיה המלא, הן מבחינת רציפותן של הפעולות בזמן ובמקום והן בהגיון הפנימי של התפתחותן. לפרק זה של קורות-המלחמה, הקרוב אלינו כל כך וכולו תוסס עדיין, נקבע השם "מערכת-נורמנדיה".

ספק הוא, אם ציבור הקוראים, — לא רק זה המכונה "ציבור-הקוראים-הרחב", אלא גם ה"צר" יותר, העוקב בתשומת-לב ובעירות מיוחדות אחרי מהלך מאורעות-המלחמה — אם חוג זה כבר הבהיר לעצמו במידה ראויה את עצם השתלשלות הפעולות במערכת-ענק גורלית זו ואת מקומה המכריע והמרכזי ב"מלחמת-המערב" כולה — ומשום כך גם בשלב האחרון כולו, שלב-התנופה, של כל מלחמת-העולם השנייה.

הנסיגה לעמוד על כך נעשה כאן רק בשדרטוטים הכוללים ביותר, ללא כל כוונה שהיא לתאר במפורט את מהלך הקרבות, למצות את לקחם הטקטי העשיר או לנתח את דרכי הפלישה מן הים, את האסטרטגיה המדינית וכיוצא בזה. כן לא תעמוד הערכה זאת על כל פרק-ההכנה, כלומר תקופת הקמת "ראש החוף" — אלא תפתח כאילו מן ה"אמצע" מראשית המאמץ הגדול ליציאה מתוך "ראש החוף" ולהפיכת קרבות-ההכשרה למערכה אמיתית על צרפת.

ותבוא נא פה הערת-אקדמה.

עם חידוש ההאבקות במערב קם כאילו לתחיה המבנה האינטרטיגי הכולל של מלחמת הברית נגד גרמניה בנוסת 1917—1914 (חזית-המערב בצרפת וחזית-המזרח ברוסיה וכן חזית איטליה). רבים חיכו לכך, שמעכשיו שוב יתבלט בוודאי אותו ההבדל באמצעי הפעולה והאפשרויות הטקטיות (ועל כן — גם בקצב האינטרטיגי), שהסתמן במלחמת העולם הראשונה בין חזית-המערב לחזית-המזרח. אכן, הבדל מעין זה מן הנמנע שלא יהיה קיים כשהתנאים הגיאוגרפיים והטקטיים שונים הם ממש "כמרחק מזרח ממערב". כי אינה דומה חזית בת מאות קילומטרים אחדים** לחזית המשתרעת לא לפי קילומטרים. בחזית הראשונה תחסר האפשרות הן לתמרון הרחב ולהקפות, והן להתחמקות. מקרב ולנסיגות לעומק — מכל מקום בתנאים הנוכחיים של צבאות עממיים-המונניים, בני מיליונים. (מאלף הציון, שנעשה כבר לאחר

* אפשר כי גם כאן הכוונה היא בראש וראשונה ללבנוניים, אך יתכן מאוד — כי גם לבני ארצות שכנות אחרות. ** לניקוד שמות המקומות — ראה מפורט בעמ' 60, 65, 70, 78.

*** לפי אפשרויותיה הגיאוגרפיות המכוסים ליות, — כי למעשה היתה החזית בצרפת בחודש וחצי הראשונים בת 80—100—120 ק"מ בלבד.